

Vt Finis vult operari efficiens intrinsece. Et est ad cam phy-
cam respicit influxus, s. ad p. p. =

Quæ sit causalitas cæ Finalis?

Quæres 3.º quomodo sit causalitas Finis? Inveniunt ceteri auctores in eo
quod causalitas Finis sit qualem motus. discrepant tamen in explicanda hac
ratione. Quæ in hac q. tunc credendum videtur est in alijs distinctione.
Respondeo tunc 1.º causalitas 1.º motus Finis non consistit in bonitate ipsius Fi-
nis sed consistit in effectu. Hæc resolutio est à monte M. J. et Br.
quæ 2.º nostra præcausalitas est dependens. Dependens u.º non potest ex
se esse, sed ex se efficitur dependentis. quod bonitas Finis si se habeat ex se esse
non potest esse illius causalitas. =

Sunt. Causalitas est moralis non distinguitur ab
ipsa causa: quod est causalitas Finis. Ad 1.º respondet Italicum. dicitur ratio est quod
causa motus est illa quod subiecta peruenit ad hunc effectum quod ad totam enti-
tatem physicam. Subiecto enim imperio mandantis adhuc sensu et sic
ut occidit quod ad totam entitatem physicam, suggerit quod occidit inter-
ficiat non propter mandatum imperantis, sed quod vult occidere. ad u.º
subiecto Fine, et rase motus propter quam non potest peruenire ad
interius quod ad totam entitatem physicam: quod quod hanc magis depen-
det a Fine. Et 2.º est melius et certum est moralis boni ex
se efficitur, et 3.º non intelligitur. =

Inq. sic. bonitas Finis movet quod se ex-
sam: quod ab illa non distinguitur eius causalitas. Et dicitur autem. bonitas Fi-
nis movet quod se ipsum in se et in se. in autem 2.º non autem. nam motus
in autem 2.º non autem dependens debet se habere ex se efficitur dependentis, et 3.º eo
intelligitur, et adeo distinguitur debet ad unitate ipsius, esse. =

Respondeo 2.º Causalitas Finis non consistit in
amore, quod Finis movet ultimum ad operandum. Et 1.º quod ultimum
potest amare Finem, et tamen nihil operari propter illum, sed potest

Caritate det se leg. effus. q. caritas finis n. dicitur in illius amo-
 re. Et 2. ga caritas dicitur in dependia effus a ca. Et amor n. e
 dependia effus. 1. ga dependia e. modus rei dependentis; amor u.
 n. e. modus affectus animi; 2. ga caritas iustificatur d. effus. at u.
 aus amoris n. iustificatur d. affectus actibus sequentibus =

Prout caritas dicitur in eo q. qd. ca
 mouet. It. finis q. sui amorem mouet u. finem ad operandum. q. in hoc
 amore dicitur caritas finis. Et dicitur magis dicitur in eo q. qd. ca mouet
 tamq. p. iohem, n. q. tangit p. dependiam, It. magis. Finis u. mouet
 p. amorem, tamq. p. iohem, et n. tamq. p. dependiam, sicut et
 mouet u. finem p. cognoscem opus finis tamq. p. iohem requiritur =

Deo. 2. 3. caritas finis dicitur in
 sola aoe q. effus p. iohem, put methaphorice exst. a fine ppter qm
 fit et put ut illum vit. Ita cui n. d. M. J. C. d. ab. Et ga
 caritas finis dicitur in fieri effus, put vit opum finem ppter qm
 fit. It. hoc fieri dicitur in aoe, ut pet. q. caritas finis dicitur in
 sola aoe, put vit finem, et ab illo dependet. =

Arg. 1. caritas finis dicitur in eo qd
 e. immeata dependia ab illo, It. totus ams uultus elicitus ppter
 finem e. immeata dependia ab illo; q. totus ams e. caritas et n. sola
 aoe. Otenchit minor, ga totus ams pendet q. d. a fine; totus
 en. ab eo spifatur. It. istas hoc argum. adde finem p. oc
 summi dupliciter, 1. ut sum. ppter qd. uultus mouet ad ope-
 randum. 2. ut trium operatur ad qm. tota entitas ams transcen-
 dentia ordinatur. et in hoc su. certum e. totam entitatem ams pen-
 dere a fine: hac d. dependia n. e. dependia effus a ca, It. relati
 transcendentia a tri. It. u. Legitur in 1. su. n. pendet totus ams imme
 a fine, It. meante aoe, et u. u. u. ad argum. disquendo min.
 totus ams uultus dependet imme a fine ut a tri, qm. transcendentia
 vit, It. ut a principio mouente n. q. minorem. =

Resp. tota Co pendet immo a rase
motiva ppter qm: et sicut Cognis pendet ab obto a q spifant: qe
ist dicendum e a Fine. Et dicitur aut tota Co dependet immo
a rase motiva tamqm a tro spifante. Itq; tamqm a prio, et ca
ng aut. Eact obto applicanda e ad Cognisem in obto: nam dicitur
pot pendere Cognis ab obto: 1. ut a tro spifante, et sic pendet im-
meate. 2. ut a ca efficii dente, et sic pendet meate. Ipe q
efficiu scurrit ad Cognisem.

Ug. Si aut uolun dependet a Fine me-
ante aie dicta pot fieri independen ab ipso Fine: Sicut qd libet
effus pot fieri independen a ca qm pot supere cam eam: It qm
n pot fieri independen a Fine: q est. Et dicitur mai pot fieri
independen a Fine tamqm a prio, et ca mouente q adem, Itq; tam-
qm a tro immo spifante; ng mai. Ica hac dependia lit immeata
et spifatu n pot a des supere. Altera uo dependia i lit meate
et agendi, ite q adem dicitur, a des optime supere pot. Hinc eui-
denter dicitur cam finalem reduci ad efficienem. Nig obnoia-
tatis x. qm aduersarios dicit in aie q et e cetera ca effi-
cientia =

SECTIO III.

De requisitis ad cam Finale.

Aduerte qm primum q Finis dicitur in aie e ad operandu
distingere in bonitate. qe Finis iat alluciendo uoluntatem. Vnde uo n allu-
cit nisi rase altius bonitatis: I to bonitas pot ee aut reatu aut
apparenti, et i Cognis lit oia requisita ad eandem finem, ideo tam-
a bonitate qm et Cognis requisita ad finem, nobis hic rasonice agen-
dum est. =

Quar e h bonas deat reatu existere in subto

Ut iam finit, an sufficiat qd sit apparenter existat. De Suffice-
 re bonitatem apparenstem. Ita cum sit 2. M. S. & Pars. Et 1. ab
 experientia qd lege mouemur ad assequendum, alicum finem, qd ag-
 gnet bonum, & re in se bonum n sit. Et 2. ga. Finis n cat vi-
 di cognitus. It' bonum pot' cognosci ut bonum, & in se n sit ver-
 itate bonum: q' has bonas apparenens pot' finalitare. =

Instabit ut aut iudicatio illius
 sit vera, n sufficit ut vera apparenens sit regit, qd bonum in re
 verum sit: qd et ut aut ista sit bonum n sufficit bonas apparenens
 sit vera e reali. De regit istam causa vero e qd d' illa sit p'ia
 cognoscere tenet examinare & bonum tale sit re via ut faciat
 uex iudicium de illo. At si ista e p'ia vera ad qm n p'inet
 cognio rei & ideo ut tenet ang' l'ca bonum pot' illi p'ponit, & n sub-
 gati d' hanc d' illo q' pot' e a se rei. =

Quer. 2. si cognio finalitatis an
 ista bonas finit. De istam bonitatem spe finalitare. Et 1. ga. fi-
 nis dicitur in ea qd intendit, & nemo intendit cognoscere finis sed
 illius bonitatem ppter qm mouetur. Et 1. ga. vero finis dicitur in
 motive, & qm aliquid uolens sit uolens n aliquid p' cognoscere, sed
 p' bonitatem finis q' ista e bonum uolens. Et 2. ga. Deus dicit pe-
 catum qd e bonum & in amat cognoscere ipsius peccati: q' n cog-
 nitio ut bonum finalitatis. Et 3. ga. cognio p'missa n e p' hanc
 asserentiam conclusionem qd qd ista e ista uera bonum p'missa e
 nio dicitur ppter qm illud asserit: q' et ista bonas bonitas e uis
 finalitatis finalitatis, & ista cognio e ut ista uera regit. =

Inst. et cognio d' bonitate finis mouet
 & mouet uolentem uolentem illi bonitatem: ubi q' et res mouetur
 finalitatis. Et ad aut uolentem moueri a cognioe bonitatis finis
 tamq'm a deo, & n tamq'm a rege p'ati. Cui on e qd bonitas
 finis n pot' mouere meam uolentem, nisi sit qm cognio ista

sed huiusmodi est et hinc representat bonitatem istam, quod est ratio facti
in materia adhibens mentem autem utitur. =

Replicat. plerumque eadem bonitate si tu us-
riatis cogitatio est. Nam, variatur et non finalitudo. quod cogitatio et est
non finalitudo finalitudo. Et quod quod variatur cogitatio, et variatur bonitas
bonitas, quod dicitur non representatur in noua cogitatio et poterit hanc
duritatem bonitatis representatam variatur et autem utitur tendens in et.
Iam nouam bonitatem dicitur non representatam. =

Quod 3. Cogitatio sit hinc. Toga ad
finalitudo. Sed aspe. in. quod. bonitas. bonitas. et aliter quod. leges
et. Fides. et. 29. et. 2. in. 1. et. et. quod. utitur. et. pro. causa. quod. non
potest amare. Finem. incognitum. et. hinc. celeberrimum. axioma
- nihil. uisum. quod. incognitum. - Et. 2. quod. de. bonum. est. ob-
tutum. utitur. quod. dicitur. apparenter. sed. reparari. ut. bonum. ut. ametur
ad. ipsa. uisum. et. quod. non. neque. bonitatem. potest. amari. sine. quia. cogitatio. =

Consequenter. in. tenent. et. hinc. hinc.
Inimicus. et. hinc. et. dicitur. et. quod. bonitas. et. aut. utitur. hinc. ponitur
et. cogitatio. tangit. ad. aliter. quod. hinc. et. mouente. et. hinc.
potest. dicitur. hinc. dicitur. et. hinc. et. dicitur. utitur. quod.
cogitatio. non. regit. hinc. ad. amplexandum. Finem. Et. ad. magis. cog-
nitioem. dicitur. ad. animam. utitur. in. quod. et. hinc. omne. hinc. nantem.
et. dicitur. a. deo. non. potest. dicitur. hinc. dicitur. hinc. adversarius. hinc.
plene. requirit. dicitur. in. hinc. ut. hinc. et. hinc. de-
pentem. ad. ipsa. et. hinc. et. hinc. dicitur. dicitur. et. ad. hinc. a. deo
dicitur. potest. in. quod. et. hinc. =

Et. 2. in. magis. regnat. quod. ponatur. uo-
luntate. in. hinc. hinc. cogitatio. ante. hinc. quod. ponatur. in. hinc. ut. hinc.
ponatur. utitur. in. hinc. hinc. cogitatio. quod. et. poterit. laborari. in. a-
nima. ad. hinc. quia. cogitatio. Et. dicitur. hinc. quod. potest. laborari. in. hinc.
ad. hinc. quia. cogitatio. hinc. ut. renatur. animam. utitur. utitur. nego.

Ita ut redat animi hunc hentem utilitatem, dicitur hinc. Ita qd us-
 litio gosa in lapide n' reddat lapidem usentem sed hic neg' est
 cognoscitibus magis utilis: .: . at u' d'ia sit cognoscitibus n' pot
 amplecti obitum p' utilitatem qd gas in illud gerat q' cognoscem.
 quado en' pot amari illud qd plane magnitum est. =

Quor' ad h' sufficiat agnis senti-
 tium ad finalitandum? De nege. Et qd ad eam finalem requirit cog-
 nitio attingens suam, et portioem medioc' d' fine. It' agnis sensitiva
 n' attingit istas h'itudines: q' n' sufficiat ad finalitandum. Et qd us-
 tas e appetitus rationalis: q' n' pot moveri nisi a cognitione rationali, q' e
 sola virtualis, et n' sensitiva. =

Arg. 1. agnis sensitiva n' het minorem
 portioem d' utrius, qm' agnis virtus rationalis d' amore spirituali: It' a-
 more spiritualis pot moveri ad cognitionem naturalem: q' et virtus pot moveri
 a cognitione sensitiva. Et 1. n' pot mov. qd agnis virtualis et naturalis pot
 attingere h'itudinem et suam medioc' d' fine, et ideo adhuc virtus
 n' forte extra suum obitum et mium operandi. At u' notitia sensitiva
 n' pot exponere virtus has conexiones et h'itudines. =

Et 2. n' pot abie min. qd amor
 spiritualis nunqm' excitat a cognitione naturali. It' ab Spi' Sancto spi-
 ritu decurrente p' gratiam: Unde qd cognoscimus Deum p' cogniti-
 onem naturalem p' movemur ad illius amorem spiritalem p' hanc cog-
 nitioem naturalem. It' p' gratiam, et spirite auxilium Spi' Sancti,
 q' nos excitat ad hunc amorem spiritalem affectuendum. =

Arg. 2. Phasia radicatu in ead
 aia d' illu' et utrius: q' notitia phasia pot movere virtutem ad ample-
 ctendum obitum. Et n' pot d'iam: qd obitum virtutis dicit illi exponi a
 pia portioemata q' n' e' phasia, et illu' illu'. Et Rep' h'
 illu' p'pter radicatem in aia pot movere appetitum sensitivum:
 q' et phasia poterit movere eum virtutis. Et n' pot aia.

Quia illud purum mouet appetitum, et sola gloria, q̄ p̄p̄ri
bonum delectabile, ut pat̄ in v̄bis. =

Arg. 3° Phasma corporeum uenit
vultu agenti spualit̄ ad eundem sp̄m singulorū spualit̄: q̄ et uenit
ad aum spualem uultus. Et pat̄ v̄bam. Intra uis e' q̄
uultus phantasi ad sp̄m e' effusū, ad qm̄ h̄t p̄am d̄bialem
nālem: cognis u^o ad aum uultus uenit in sp̄e cā. Quis ego
p̄ndis bonum illum nāle: i^o u^o cognis nāle n̄ pot̄ attingere
conuexioes mediorū i fine, siḡt̄ et extra illud bonum, ideo n̄ pot̄
ppone uultus tales conuexioes uenendo spualit̄. =

Quorū 5° Sufficit cognitio apprehensio
ut uultus amplectatur finem. Resultus 1° Sufficit apprehensio ut
uultus nō impedit operari p̄ter finem. Et q̄a apprehensio at-
tingit p̄p̄riam e' conuexioem mediorū i fine: p̄terea app-
hensio phantasi lat̄ e' ad excitandum appetitum sensuum: q̄ uultus
apphensio uultus lat̄ ext̄ ad mouendum uultem uacalem ad aligū
finem. =

Resultus 2° Quia apprehensio n̄ sufficit ut uultus ope-
retur p̄ter finem uis p̄f̄cto. Et q̄a uultus n̄ operari p̄f̄cte nisi
p̄ter aligū bonum iudicatum, ut tale. Et apprehensio n̄ iudicat
neq̄ certificat e' bonū: q̄ n̄ pot̄ mouere uultem, ut p̄f̄cte operetur
p̄ter aligū finem certum. P̄d̄te t̄i hanc q̄stioem p̄e eē
e' p̄m̄ide. nam i supra diximus bonitatem apparentem p̄e fina-
litate ita hui' cōuexioem e' apprehensioem q̄ uultus suum
bonum, p̄t illi apparet, p̄e mouere uultem ad aligū finem. =

SECTIO. III.

De effectibus cā Finalis.

Dupliciter possunt desiderari aum q̄ sunt p̄ter finem. Pr̄ter h̄
immo illi q̄ p̄t et imperari: Alii illi q̄e sunt a uulte

Huius imperati sicunt illi q imperanti ab ipa uolte alteri pte ut
deambulatio & sumptio medicamenti. Non e sciam qe aut ee ut
licito & imperato. licet ut ut ubi agendum e t uolte dicitur
tu qut ab imperato dinguunt.

Obte tu aut dicitur & ptenere ad
ordem intentionis & ad ordem executionis. Cui q ptenent ad ordem
intentionis ut dies illi q antecedunt executionem. Finis e sic ordind:
1us e simplex amor e qdam placencia inefficax finis. 2us e desi-
derium. 3us intentio efficax finis. 4us Imperium q uolte
mouet illum ut pponat media ad finem. 5us q e electio me-
diorum. 6us illis ordinis executionis sic dinguunt. 1us e aut q
uolte se applicat ad alias ptes ad exegna media. 2us e Exe-
cutio media. 3us e Secutio seu Colectio finis. 4us e fru-
itio & gaudium e sine pfecto. In dpositio

uer. 1us q oes aut dicitur a
uolte sicut qut ca finalis. De appo ita d. J. Thoma, & M. J. P. d.
L. n. 630. Et qe illi ut qe qut finis q qe sunt ppter eius bo-
nitatem tamq ppter uocem motiuam. 2us oes aut dicitur a uolte
in orde ad intentionem & executionem sunt ppter bonitatem finis, tam-
qm p uocem motiuam: qe ois ut qut ca finalis.

Conuarian In am legi Jone. Vary. d
alio p qe qut 1us qut qut finis de fieri ppter amorem finis.
amor ut n fit ppter se ipsum: qe p oes aut amori dicitur a uol-
te ut qut finis. De ad uocem qut ca finalis n regri qd fiat
ppter eius amorem ut dicitur qd fiat ppter eius bonitatem. Et sic
mo fit simplex amor finis ppter alius bonitatem.

qut. 2us ut dicitur & gaudium
e sine iam pfecto n ut qut finis: e ortendu ut qe adquto sine
cepat ut aut ce. Illud: qe aut. De adquto sine cepare ois aut
ordinato ad qrum finem. Negnum n in cepare aut qe fundunt

In illius bonitatem: ut iustitia & gaudium et efficiuntur propter
bonitatem finis & fruimur. Unde isti autem adhuc sunt propter finem
nem, id est propter illius bonitatem iam perfectam. Imo et autem iustitia
in patria sunt propter ultimum finem adeptum, et illi autem sunt
narii =

Quaerens 2° Quis autem imperati sunt effectus finis.
Resolutio 1° autem imperati non sunt effectus physici sed finalis. Et quia dicitur
tunc medicamento ut non ponatur in suo esse physico a sanitate quae illius
finis. Praeterea eadem non autem physici possunt retineri eadem ad
variato finis in spe. Ut eadem penitentia quae non fuerat bene ut
nam gloriam potest retineri propter amorem dei: quod autem impe-
rati non habent legendum physiam a fine =

Resolutio 2° autem imperati sunt effectus
morales finis. Et quia hi autem in tantum sunt propter hunc
illum finem in quantum iustitia est imperati & ordinat: sed huius
ordinis & imperium est tantum aliud morale in autem imperati.
Et ostendo hoc quia dicitur in autem iustitia quod est extrinsecus et morale
in re imperati: eo modo quod imperati extrinsecus in et morale est in
ramo, et certus ualor in moneta =

Quaerens 3° quomodo dicitur castitas habet effectum
moralium? Res est eadem quod sit autem imperatus ita (in in). Et
quia in castas finis dicitur in fieri effectus potest perdet a fine: sed
hoc fieri nihil aliud est quam ad quod sit quod autem imperatus: quod in
hac aoe dicitur illius castas =

Post: 1° illa aoe est physica: quod non potest esse
castitas autem moralium. Et nota etiam: quia in potest aoe realiter
physica induere moralitatem in ordine ad finem extrinsecum: eo modo
quod entas realis physica moneta potest induere moralitatem ualoris
in ordine ad ultimum finem in tantum primum =

Post: 2° in castitas det esse immixta

Agentia operantia a se ica: et ubi non dependet a Fine mediante imperio ubi q: n e' causa. Et causa eius ut considerat impleta sufficere q: un' ipsam et Finem n' mediat. actus finis, et mediet imperium ubi.

Inst: 3° caritas e' gratia dependit a ia: et decumbit q: n pendet gratia a Fine, q: ubi respectu pot' variari ppter alium: q: est. Et cessante uno fine et veniente alio variari quem moratur. Et maneat ead' physica: et si variat caritas moratur, sicut moratur variatio finis q: o' ia

DISPUTATIO II.

Agentia operantia propter finem & quae possunt exercere eadem finis?

SECTIO II.

De Agentibus quae operantur propter finem

Certum impossibile e' agentia q' careant cognoscere n' operari propter finem, et ratio e' clara q: illa q' n' cognoscunt finem, n' possunt illum intendere. Certum v: e' tam boes qm' Angelos utiq: participes rationis operari propter finem. Et aliis agentibus e' maius honorifica.

Insuper 1° et bruta animalia operantur propter finem. Et n' operantur nisi propter finem. Et q: ut aliquid operetur debet propter finem, sed iniquare et attingere conexam mediam i' fine. Et bruta n' attingunt has conexiones quia ligi. Nisi impetu et intentione non solvantur in media q' e' se conexa. Et i' fine: q: ubi manet, et n' operantur propter finem.

Proterea tñ qd' et bruta n' operantur

Actus est esse propter Finem operis in aliquo propter Finem actus
imperfecte et mater ut notat Borrassa. Et in 1. 7. n. 69. qm se-
quuntur R. D. Et qm canis viso baculo non accedit, et accedit viso
pane, qd propter panem accedit, et propter Derivatem vite qm inten-
dit, ut Finem. Neg huius potest qd canis non intendat se Derivatem
vite, nam et huius aliquid ex parte non intendunt hanc vitam Derivatem,
et tamen operantur propter Finem =

Aut. ut aliquid operetur propter Finem
debet attingere connexionem medium ad Finem. Sed bruta non attingunt
hanc connexionem, qd non operantur propter Finem. Ad ad magis hoc est
narium a imperfectam connexionem qd aliquid operatur propter Finem
qm est qd dicitur, non imperfecte et mater, ut videtur in hoc et per at-
tingatur hanc connexionem ex parte et mater, ut re ipsa attingit a bruta.
Et in hoc dicitur coiter illi dicitur, usus huius et incurtus malis, ac im-
perfectus =

Utrum in brutis non habeatur spes de habitudo ad
connexionem medium ad Finem, qd non possunt attingere hanc connexionem. Et
notandum, qd gratia administrat tales spes in brutis dum illis potest
spes experientiarum, a qd non dicitur hanc connexionem et habitudo malis, qd
hanc administrat. Spes est vero gratia ad bruta. Veritatem et ex-
istitio cuius dicitur, qm nunquam videtur =

Quar. 2. Deus operatur propter Fi-
nem. Resolutio 2. Deus non operatur ad Intera propter Finem. Et 1.
qd intra Deum nulla calitas potest admitti. Nisi calitas sicut de-
pendiam et imperfectiorem. Et 2. qd calitas Finis recipiatur, et ia-
tate efficientis, que sit cum Finali. Et in Deo ad Intera nulla
datur ad se calitas efficientis, qd qd neg calitas ea Finalis. Et
qd operatur Dei et possunt sumi qd est extrinsecum, et sic non inton-
guntur ab ipso Deo in qd nulla est calitas, neg imperfectis. Et possunt
sumi qd est extrinsecum et terminoem ad creatas, et tunc non est ipse Deus

184
Sed aliqd creatum: nos u^o hui^o operum & operabilis ad intra, q^o
a Deo n^o distinguitur. =

Int^o Cognitio prima et ad intra habet ob-
jectum: q^o et ult^ois prima ad intra habet aim^o finalem. Et neg^o
istam; quia ratio est, q^o obiectum ex suo actu n^o facit calitatem, aliq^o
und^o neg^o imperfectiorem: ideo cognitio prima pot^o ad intra habere obiectum.
At u^o ea finalis se defert secum calitatem, q^o e^o imperfectis, ideo
a Deo remoueri debet. =

Posse t^o q^o si ratio finis diligat obiectum
ultimo amatum sic in Deo reperit finem ad intra: q^o Deum
ad intra ultimo se amat propter se ipsum. In finis ex t^o acceptio
ita ualeat atq^o in finalis, ideo negamus in Deo dari finem ad intra
propter imperfectiorem calitatem, q^o secum defert. Unde q^o dicitur edu-
cationem spiritus sancti e^o propter finem diligendum e^o a Deo ultimo a-
mato. Et n^o esse t^o in finali. =

Quod 2° operans dei ad extra
Et propter finem. Ita uolunt et al^o q^o Tho. M. J. & alii. Et 2° ex
Ireneo Sagina (Brouillon) lo^o ibi - Uniuersa propter se met ipsum ope-
ratur e^o finis. Et 2° ex d^o C. P. q^o uolunt deum e^o fi-
nem ultimum beatorum. It^o operans dei ad extra et creatura: q^o
uolunt deum ut aim^o finalem. Et 3° q^o operans dei ad extra
q^o temp^o efficiunt a Deo illum uolunt ut aim^o efficientem: q^o q^o temp^o
efficiunt propter deum, illum uolunt ut aim^o finalem. =

Quod 1° operans dei ad extra de-
pendent a fine, id e^o a gloria dei mediante amore ipsius gloria
prima: it^o hui^o amor in Deo q^o sit finis n^o pot^o uiri: q^o neg^o operans
ad extra. Et neg^o istam, q^o ut aliqd est a fine, n^o e^o narium,
q^o ab eo pendeat mediante aliq^o effu ipsius finis; it^o dat e^o q^o
pendeat a fine et n^o sit mediante aliq^o alio effu ipsius fi-
nis. =

Arg. 2° nulla creatura pot. dari in operari:
Cuius dei ad Extra in Finis: siquid in creatura e immoata dependia a
sua ca: It operari dei ad Extra n pendet immoate a Fine, Id
meante amore: q^o eius ad operari ad Extra pendere ad amorem ut
a ca efficiente, n^o u^o ut a Fine. At u^o creatura pot. dari ee immoata
dependia in suo gre, ade creatura Finis n^o pot. pendere finate ab alio
nisi a suo Fine, ita ut in ipsam caligem et cam. Finalem, n^o me-
dret alius Finis prius iactus. Sic aut imperati consy a Fine
meantibus actibus imperantibus, a q^o efflu pendet sicut morata =

Arg. 3° n^o dari creatura Finis in actu exter-
no, nisi dari ee ca^o aum internum: It in actibus internis dei n^o
dari creatura Finis: q^o neq in externis, s^o mediis. Et n^o abse may,
qa It hoc se eveniat in creatis e qa amor creatus pot. dari a
Fine: ut in abse dari creatura Finis n^o e narium qd amor et teli me-
dis cebr a Fine, It lat e qd ille amor pendat ultimo in Finem
et ppter Finem, ex egru media =

Quarit hic doctor Avicenna: Deus
pot. amare creatas ppter bonitatem in ipsis regram, tanqm ppter
norem suam: et videt. q^o q^o sicut qa Deus pot. cognoscere
creaturas immo in se ipsis ita ut eay ueris creatas, It solum
parte sua p^ona: q^o et illas bonas creatas poterit ee obum parte
ueteris p^onae a p^ona sua ueteris pot. amare creatas ppter eay boni-
tatem, It ultimade illas amet ppter se ipsum =

Delectio. pfectior Finis agentis e ille
q e maxim bonum talis agentis: It maxim bonum dei e ipse
sibi: q^o se Deus det operari ppter se. Et n^o itiam, qa Deus e a-
gens sicut pfectissim et ille n^o se tenet amare ppter nobilitatem
Finem, sicut n^o se tenet amare maius bonum, ut e In^o Theologus
glurium: Unde sicut ad summum tenet se amare creatas ultimade
ppter se ipsum, It illas amet immo ppter illas bonitatem =

De fine simpliciter ultimo.

185

Quar 2° # dicitur finis ultimus? *De ap. dicitur ex autoritate iam citata (Benedictus 1° - Uniuersa propter se met ipsum operantur e finis - Ex 2° ratiōe quia dicitur unum i unum finem efficiunt, quia via procedunt: 1° et dicitur unus finis ultimus ad quod via referantur.*

Quar 3° # Deus potuerit si esse finis ultimus? *De negat. Ex 1° ex illis apocalypsis 1° - Ego et alpha et Omega sum et finis - quia in lo pariter dicitur Deus de esse finem atque e sum. Itaque Deus non potest si esse finem creaturā. 1° et non potest si esse finis illarum. Ex 2° quia Deus est Dominus atque finis creaturā. Itaque Deus non potest desinere esse finis: 1° et non poterit desinere esse finis.*

Contrariam in am tenet Gregorius dicitur de Deo: dicitur d. 46. n. 5. quia dicitur 1° creaturae sunt sufficientem bonitatem propter quod Deus illas amat. 1° illa bonitas potest esse finis ultimus. Itaque dicitur finem quia Deus non potest vivere in illa bonitate limitata creaturā. Itaque habet bonitatem finem, quia est excellentior et ultimus finis propter quod Deus via amat. quia sicut omnia creaturae et propter ipsam finem tamquam finem ista est amantur propter bonitatem finem tamquam finem.

Arg. 2° # Deus libere amat creaturas propter se ipsum: 1° potuit eas non amare propter se ipsum tamquam finem ultimum. *De Deum libere amare voluntas quia ad exercitium non ut quia ad motum bonitatis idem potuit Deus non amare neque educere creaturas ex lapsione tunc quod eas uiderit educere non potuit eas non amare propter suam finem bonitatem. Itaque ex eas lapsione non potuit non esse illarum finis. Unde si creaturas amat propter illarum bonitatem, se ultimus amabit propter se ipsum.*

Quar 4° # Agentia beata

Quae operanti propter finem intendunt de finem ultimum?
1° n^o se illum intendere explicite. In qua agentia sepe operantur propter fines partes, nihil tamen legitur de fine ultimo, uno potest se libere sua cogitare de Deo et illum n^o intendere tamquam ultimum finem. Ita ut vivere n^o de fine ultimo aliquid creuram, ut eam utrem.

2° agentia creata se intendere finem ultimum. In qua nullum agentis sibi intendit nisi aliquid bonitatem. Ita ut bonas. Et esse deus et aliquid ab eo participatum: q^o ut agentis q^o operantur propter finem, Ita ut impie se intendit sibi Deum, cuius bonas ab eo creatura participat.

Deus q^o peccat et dicit Deum n^o intendit illum tamquam finem ultimum, sed deserit bonitatem ipsius Dei: q^o ut cum q^o peccat ad aliquid suo sibi intendere finem ultimum, impie se intendit aliquid bonum in q^o Deum se et analogiam, et participatorem includit, et hoc sit e^o ut in confuso intendat finem ultimum.

SECTIO II.

Videm effus pot pendere a duplici fine totali?

Supponendum 1° finem totalem esse illum, q^o se solo et sine sortis alterius e^o sufficiens ad eandem totum effus. Supponendum 2° finem totalem esse pro summi in orde ad effus in cuius e^o totalis et qm^o solo potest movere. Ut motuum caritatis in aus caritatis: Et pro summi in orde ad effus in cuius e^o finis partialis, et qm^o solo n^o potest movere. Ut motuum caritatis in aus q^o sit sit caritas et iusticia, qm^o cum n^o potest motuum caritatis de solo movere.

Supponendum 3° Finem & ee intrinsecum
 ide a q' effus intrinsece & sp'ialit' pendet, ut a rone hali motiva ex
 ter gm: & ita de hoc motuum caritatis ut aut caritatis: & est extri-
 num, ide a q' effus sp'ialit' e' intrinsece, n' pendet ut a rone hali mo-
 tiva. It' em e' intrinsece & moralit'. & ita de hoc eis aut imperat' ut
 deambulati ut aut interni volentes cum imperantibus. =
 Supponendum 4° Finem extrinsecum & p' se ee p' se nempe illum ad
 gm aliqua ad se h'ate & in certa p'ce referri. & p'ce ee ultimum
 & vltm, ide illum ad gm vel ab eis generato derivandi. his p'ce
 notatis

Quar 1^a q' it' n' effus pot' pendere a dupli
 fine totali intrinsece. De nece. Pr' qu' it' effus pot' pendere a
 dupli fine totali intrinsece. Sedato uno fine adhuc maneret ad effus n'
 & ita dependia ab alio. It' hoc ee n' pot' qd ostendit' q' illa
 dependia a fine e' sp'ialit' & sp'ialit' effus n' pot' p' manere sine
 sua sp'ia: q' neg' dicitur pot' pendere q' dupli fine totali intrinsece. =

Quar 2^a q' it' effus pot' pendere a dupli
 efficiente totali: q' it' a dupli fine totali. De nece itiam, dicitur r'io e'
 q' dependia effus ab efficiente n' e' sp'ialit' & immorta: ideo talis pot'
 p' manere eod' effu. At ut dependia effus a fine intrinsece e' sp'ialit'
 ideo talis n' pot' p' manere eod' effu n'. Preterea in cursu duor' effi-
 cientium n' dicitur dupli q' dicitur pot' unice: At in cursu duor'
 q' finium totalium dicitur imp'iantia magnifera, eod' effus pot'
 manere sine vlt' a q' effus, & im'ge dependet. =

Sup'it: N'ia vlt' q' e' sp'ialit' in-
 dependia pot' acciat' dependere q' it' q'us sp'ialit' pendens a fine pot'
 acciat' ab illo fieri independens. De nece itiam, dicitur r'io e' clara
 q' acciat' dependiam nihil vlt' n' a sp'ialit' sed acciat' dependia
 q' adit' n' p'gnat d' sp'ialit' independia q' manet. At ut d' d'
 vlt' immorta dependia a fine iam vlt' n' sp'ia effus agentis, im' me'

¶ Fine: in ea dependia immetata e' epialt, aq'one tali n' pot
a re epialt dependente. =

¶ Arg. 2° it' aut pot fieri de duplex mo-
tionum, h'g carita & iusticia: q' et de duplex Finem totalem in-
tricum. De nat' itiam, dicitur nro e' q' dicitur duplex motuum
fit partiale in ducendo in alium tertiu' aut caritatis e' iusti-
cia se dit totale in eadem licet aut. figuratum sumptum, at u'
quibet ex illis finibus ut ducimus e' totalis in ducendo, at
quid dicit pot' alienante. Sed effi' e' q' dicitur un' segr' maneret effus
sine sua epia, q' e' immetata dependia a fine. =

¶ Quer 3° it' q' pot' pendere a du-
pli fine totali extrico. Respondo 1° it' effus pot' pendere a du-
pli fine totali extrico si uterq' sit partal' ista. M. J. Vang.
Vang. Hunt. Terr. Satis. Qu' ad experia q' dicitur experimur
nro iudicare it' iter q' dicitur sua negotia totalia qu' quibet
sufficeret ad agendum illud iter e' sepante uno ex illis fi-
nibus adu' q' dicitur alius caperetur. Et nro huius e' a fori, q' dicitur
effus finis extrico n' pendet ab o'io q' dicitur de moratu' q' dicitur ex im-
perio iustis extrico ordas ad totalem finem avialiter: pot' u'
idem effus ad ptes fines totales avialiter ordinari. =

¶ Arg. 1° it' effus nequit nro pendere
a dupli efficiente totali: q' neq' a dupli fine totali extrico. De
nat' itiam, dicitur nro q' dicitur effus prius dependet q' dicitur ab efficiente
na u' d' dicitur abhorreat. Respondo 1° nro nro pot' dicitur unum efficiens
e' unicam adem: at u' effus nro moratu' dependet a fine ex-
trico q' dicitur de q' dicitur extricum imperium iustis pot' ead' ad dicitur
ordinari ad ptes fines totales. Unde iustis q' dicitur sua liberte pot' in
u' dicitur abhorreat. Respondo 2° na n' pot' dicitur q' dicitur operari parit. =

¶ Arg. 2° it' h'c neq' licite moueri ad
duos fines: q' neq' pot' intendere duos fines. De nat' itiam,